

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Vuoden 2025 talousarvioesitys

TALOUSVALIOKUNTA 15.10.2024
YLIJOHTAJA MIKKO SPOLANDER
BUDJETTINEUVOS TAINA ECKSTEIN

The background features several thin, curved teal lines that sweep across the frame, creating a sense of movement and depth. These lines intersect and curve around the central text, adding a modern, graphic touch to the design.

Talouden ja julkisen taloudenpidon näkymä

Talous toipuu 2025 ja julkiset alijäämät pienenevät, mutta velkasuhde on vaarassa kasvaa edelleen

%	2023	2024	2025	2026	2027	2028
BKT, volyymin muutos	-1,2	-0,2	1,7	1,5	1,3	1,2
Inflaatio	6,2	1,8	1,4	1,3	1,8	2,0
Työttömyysaste	7,2	8,0	7,6	7,2	6,6	6,5
Työllisyysaste	73,6	72,8	73,1	74,1	75,0	75,8
% BKT:sta						
Julkisyhteisöjen nettoluotonanto	-2,9	-3,7	-3,2	-2,6	-2,3	-2,1
Valtio, kunnat, hyvinvointialueet	-4,3	-4,3	-4,5	-4,0	-3,9	-3,7
Valtio	-3,2	-3,2	-3,7	-3,1	-2,9	-2,6
Kunnat	-0,5	-0,5	-0,6	-0,6	-0,7	-0,6
Hyvinvointialueet	-0,6	-0,7	-0,2	-0,2	-0,3	-0,5
Sosiaaliturvarahastot	1,4	0,6	1,4	1,4	1,6	1,6
Julkisyhteisöjen EDP-velka	76,6	81,7	84,0	84,8	85,2	86,0

Lähteet: Tilastokeskus, valtiovarainministeriö

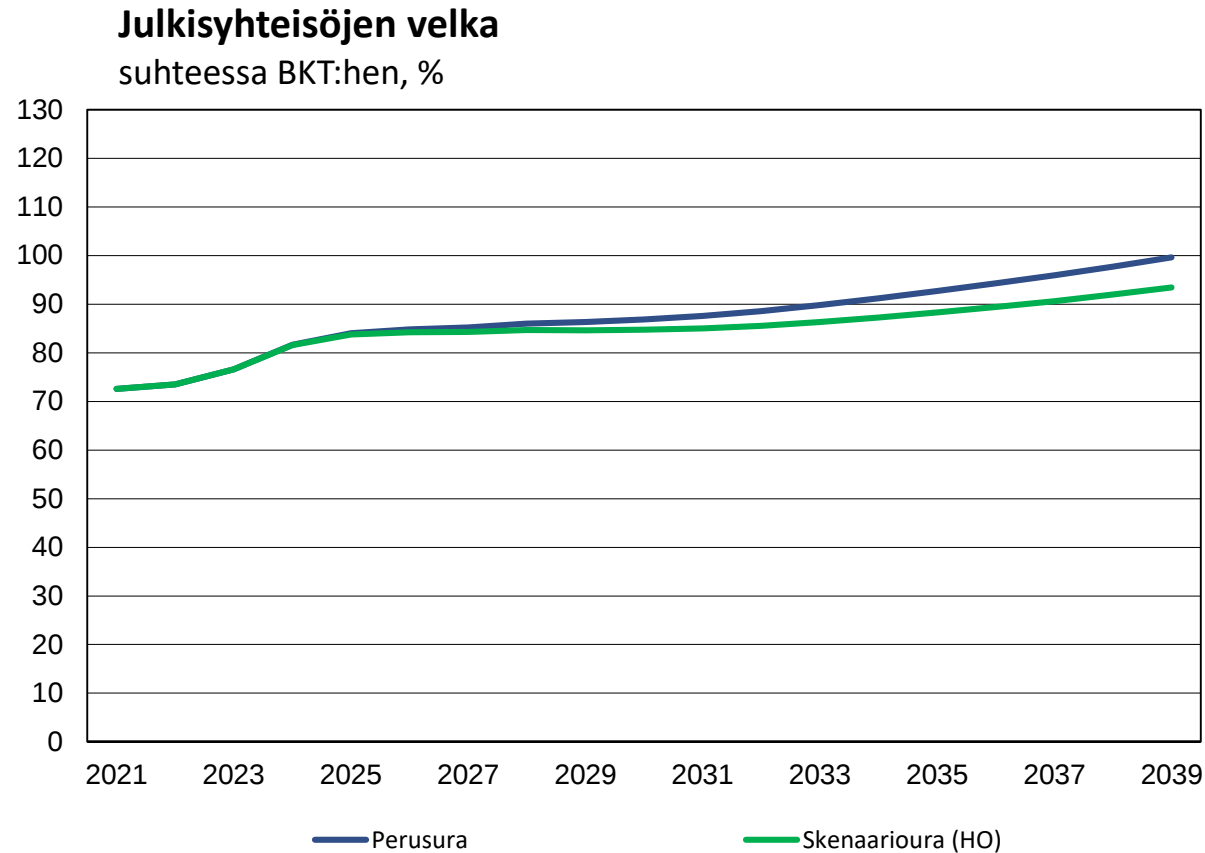
Taantuma on väistymässä, talous on alkanut kasvaa.

- Kun talous ja kauppa elpyvät maailmalla ja erityisesti Euroopassa, Suomen vienti alkaa kasvaa. Hyvä kustannuskilpailukyky tukee viennin kasvua.
- Inflaatio on hidastunut, korot laskevat ja tulot kasvavat. Kun myös luottamus alkaa vahvistua, kulutuksen kasvu nopeutuu. Rakentaminen toipuu 2025 ja muiden investointien hyvä kasvu jatkuu.
- Työllisyys toipuu 2025, kun talous kasvaa ja hallituksen toimet ja maahanmuutto lisäävät työn tarjontaa.

Julkinen talous pysyy riskirajoilla, vaikka toipuva talous ja hallituksen toimet pienentävät alijäämää ja hidastavat velkasuhteen kasvua 2025 lähtien.

- Ennusteessa on mukana n. 8 mrd. hallituksen sopimasta n. 9 mrd:n sopeutuskokonaisuudesta.
- Puolustusinvestoinnit kasvattavat valtion menoja 2025 lähtien. Velanhoitomenot kasvavat, vaikka korkotaso kääntyykin hiljalleen laskuun.

Velkasuhteen kasvu on mahdollista tasaannuttaa väliaikaisesti

Lähde: Tilastokeskus, VM

Velkasuhteen kasvu on mahdollista pysäyttää 2027 ja velkasuhde pysyy tasaisena aina 2030-luvun alkuun saakka,

- Jos hallituksen sopima 9 mrd:n sopeutuskokonaisuus – hyvinvointialueiden ja kuntahallinnon omat sopeutussuunnitelmat mukaan lukien – toteutuu suunnitellussa määrin ja suunnitellussa aikataulussa,
- Eikä talouden kasvu ei yllätä negatiivisesti.

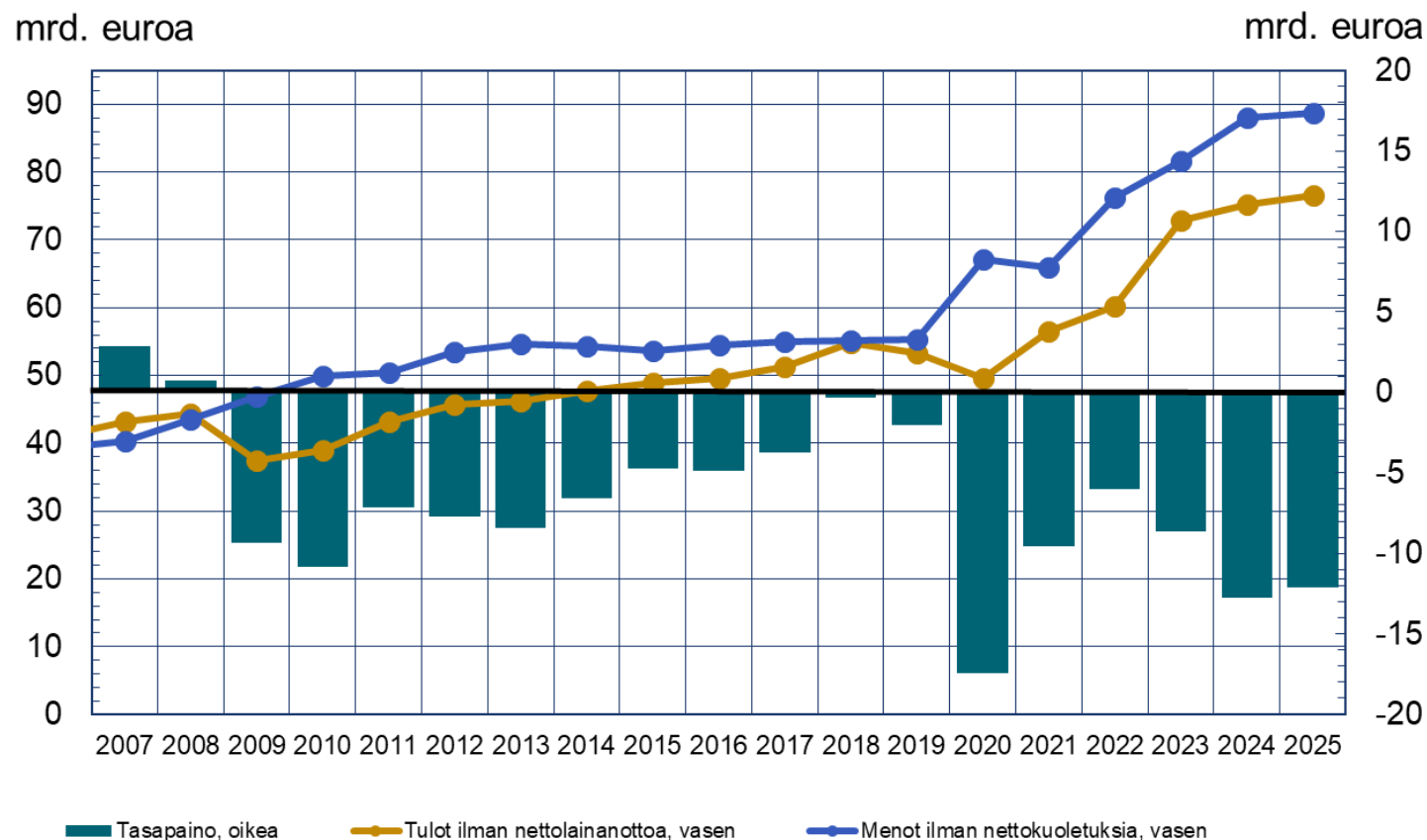
Vaikka askel osuisi tarkasti lankulle 2027, arvioimme, että velkasuhde alkaa kasvaa uudelleen viimeistään 2030-luvulla.

- Julkisen talouden kestävyysvajeen arvioidaan olevan n. 2 % suhteessa kokonaistuotantoon.

The background features several thin, curved teal lines that sweep across the frame, creating a modern, abstract design. These lines intersect and curve around the central text, adding a sense of movement and depth to the composition.

Talousarvioesityksen keskeiset kokonaisuudet ja määrärahat

Budjettitalouden tulot, menot ja tasapaino

Tasapaino (mrd. euroa):

2020 (TP): -17,4

2021 (TP): -9,6

2022 (TP): -6,0

2023 (TP): -8,6

2024 (LTA II): -12,7

2025 (TAE): -12,1

2022 ja 2023 poistettu varautuminen sähkön johdannaismarkkinoille toimiville yhtiöille myönnettäviin lainoihin ja varauksen purku. Sähköyhtiöiden lainoihin tehdyn varauksen purku kasvatti vuoden 2023 tilinpäätöksessä tuloja 10 mrd. eurolla, koska se jäi käyttämättä kokonaan. Tasapaino tämä erä huomioiden oli +1,4 mrd. euroa v. 2023

Lähde: Valtiovarainministeriö 23.9.2024

Säästöjä ja veronkorotuksia noin 3 mrd. euroa v. 2025

- Valtion menoja vähentäviä säästöjä on vuoden 2025 budjettiesityksessä yhteensä noin 1,8 miljardia euroa vuoteen 2024 verrattuna.
- Keväällä 2024 linjatut verosopeutustoimet lisäävät valtion verotuloja yhteensä 1,4 miljardilla eurolla.
 - Tätä verotulovaikutusta heikentää tupakkaveron korotuksen aikaistus vuodelle 2024.
- Lisäksi hallituksen päättämiä toimia kohdistuu myös muuhun julkiseen talouteen kuin vain valtion budjettitalouteen.
- Toimien mittaluokka vastaa hallitusohjelmassa ja keväällä päätettyä.

Hallitus tukee talouskasvua monin toimin

- Hallituksen työllisyystoimet ovat merkittävät
 - Toteutetut toimet ja valmisteilla oleva sairausvakuutuslain uudistus tuovat yhteensä n. 80 000 työllistä ja julkinen talous vahvistuu tämän myötä n. +1,8 mrd. euroa
- Hallituksen 4 mrd. euron investointiohjelma tukee kasvua.
- Hallitus on sitoutunut valtion T&K-rahoituksen nostamiseen 1,2 prosenttiin / BKT.
- Teollisuussijoitus Oy:n pääomitus 100 milj. eurolla (koko vaalikauden aikana 300 milj. eurolla), kasvuyritysten pääomamarkkina vahvistuu.
- Suurten puhtaan siirtymän teollisten investointien verohyvitys tulossa voimaan, tavoitteena viim. 1.1.2025.
- Lisäksi investointien luvitusta vauhditetaan, osaamistasoa nostetaan, korkean jalostusarvon vientiä tuetaan ja markkinoiden kilpailullisuutta edistetään.
- Kasvu syntyy kuitenkin yrityksissä - valtio voi parantaa kasvun edellytyksiä, mutta ei itse synnytä kestäväää kasvua.

T&K-rahoituslain soveltaminen valtion vuoden 2025 talousarvioesityksen laadinnassa

- T&K-rahoituslain mukaan valtion rahoituksen määrän tulee olla 1,2 % suhteessa BKT:hen v. 2030 mennessä. Valtion T&K-rahoitusta tulee korottaa vuosittain n. 280 milj. eurolla verrattuna vuoden 2023 lähtötasoon.
- Vuoden 2025 rahoituslain mukainen taso on n. 2,9 mrd. euroa.

	2023	TA 2024	TAE 2025
	Tilastokeskus	arvio	arvio
Rahoituslain mukainen taso, mrd. euroa	2,35	2,63	2,91
Aiemmin päätetty rahoitus, mrd. euroa			2,67
JTS 2025—2028 päätökset, mrd. euroa			0,19
Myöhemmin päätettävä rahoitus, mrd. euroa			0,05

TAE2025 T&K-lisärahoitus

Keväällä 2024 päätetyt lisäykset, milj. euroa	2025
Pysyvät rahoituksen korotukset	
Business Finland, avustukset yrityksille	45
Business Finland, avustukset tutkimukseen	40
Suomen Akatemia, tutkimushankerahoituksen kasvattaminen	15
Suomen Akatemia, temaattiset tutkimusinfrastruktuurihaut	15
EU-vastinrahoitus korkeakouluille ja tutkimusorganisaatioille	15
Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen sekä sosiaalityön yliopistotasoiseen tutkimukseen	5
Biotalous T&K-toiminnan tukeminen	4
Määräaikainen rahoitus	
EuroHPC LUMI:n korvaaminen uudella supertietokoneella	50
Tutkimuslaitosten post doc -ohjelma	4,9
Yhteensä	193,9

Syksyllä 2024 päätetyt lisäykset, milj. euroa	2025
Pysyvät rahoituksen korotukset	
Suomen Akatemia, tutkimushankerahoituksen kasvattaminen	7
Suomen Akatemia, kliinisen tutkimuksen rahoitus	10
Business Finland, luovien alojen T&K-toiminnan rahoitus	9
Määräaikainen rahoitus	
Suomen Akatemia, hyvinvointialueiden T&K-toiminnan vahvistaminen	8
GTK MinTecin koetehdaskokonaisuuden tutkimusinfrastruktuurin toteuttaminen ja käyttöönotto, 1. vaihe (valtuus)	18
Yhteensä	52

Hallitusohjelman mukaisen investointiohjelman toimeenpano etenee

- Uusia investointiohjelman kautta käynnistettäviä hankkeita ja lisäpanostuksia reilu 891 milj. euroa – katetaan omaisuustuloilla ja tuloutuksilla Valtion asuntorahastosta.
 - Puhtaan energian kärkihankkeet, tekniset nielut: 140 milj. euroa (valtuus)
 - KELA-korvaukset: 70 milj. euroa
 - Perusväylänpito ja korjausvelan purkaminen: 208,5 milj. euroa
 - Väylähankkeet: n. 473 milj. euroa useisiin tie- ja ratahankkeisiin
 - Muun muassa Rantarata (50 m€), Vt15 Kotka-Kouvola (122 m€), Keski-Suomen hankkeet (15 m€), Länsi-Lapin hankkeet (30 m€), Karjalanrata (90 m€).

Valtionhallinnon toimintameno säästöjen toimeenpano etenee suunnitellusti

- Hallitus linjasi hallitusohjelmassaan valtionhallinnon toimintamenoja säästävistä tuottavuusohjelmasta ja keväällä 2024 lisäsäästöistä sekä aikaistuksista toimintamenoihin.
- Näitä sisältyy budjettiehdotukseen noin 274 milj. euroa verrattuna vuoden 2024 varsinaiseen talousarvioon.
- Säästöistä varsinaisille toimintamenomomenteille kohdistuu noin 237 milj. euroa ja muille kulutusmenomomenteille noin 30 milj. euroa. Lisäksi 8 milj. euroa on kohdistettu valtionavustuksiin.
 - Säästöt on kohdennettu ministeriöiden oman valmistelun pohjalta.
- Ministeriöt ovat valmistelleet hallinnonalalleen tuottavuusohjelmat, joissa on yksilöity tarkemmin toimenpiteitä säästöjen aikaansaamiseksi.
 - Hallinnonalojen ohjelmat on viimeistelty hallituksen budjettiriihen päätösten jälkeen ja ne julkaistiin 23.9.2024 talousarvion antamisen yhteydessä.

Hyvinvointialueiden rahoitus

- Yleiskatteinen rahoitus ensi vuonna 26,2 mrd. euroa
 - Rahoitus kasvaa kuluvaan vuoteen verrattuna 2,2 mrd. eurolla
 - Vuoden 2023 alijäämän perusteella maksettava jälkikäteistarkistus lisää rahoitusta 1,4 mrd. euroa.
 - Indeksikorotus (3,00 %) lisää rahoitusta n. 800 milj. euroa, sisältäen n. 67 milj. euroa jälkikäteistarkistuksen indeksikorotusta.
 - Palvelutarpeen kasvu +270 milj. euroa, sisältäen n. 29 milj. euroa jälkikäteistarkistuksen palvelutarpeen kasvua.
 - Hallituksen päättämät tehtävä- ja asiakasmaksumuutokset vähentävät rahoitusta 289 milj. eurolla ja siirtymätasaukset 67 milj. eurolla.

Hallituksen toimenpiteet vahvistavat kuntataloutta

- Kuntien valtionavut ovat n. 5,6 mrd. euroa v. 2025. Nousua vuoteen 2024 nähden selittää TE-palvelu-uudistus.
- Valtion toimenpiteet vahvistavat kuntataloutta kokonaisuutena n. 270 milj. eurolla.
 - Merkittävin tekijä 277 milj. euron valtionosuuslisäys, jolla lievennetään sote-uudistuksen siirtolaskelman tarkentumisen vaikutuksia.
 - Lisäksi kuntiin kohdistuu lukuisia toimenpiteitä, joista useimmat kuntien kannalta neutraaleja tai lievästi vahvistavia.
- Kuntataloutta puolestaan heikentävät seuraavat toimet:
 - Peruspalvelujen valtionosuuden -1 %-yks. indeksijarru, vaikutus n. 25 milj. euroa v. 2025.
 - Peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistuu lisäksi yli 20 milj. euron säästö, koska kuntien tehtävien ja velvoitteiden karsimisen toimenpidekokonaisuus on jäämässä keväällä 2024 hallituksen linjaamasta tavoitteesta.
 - Laskennallisten kotoutumiskorvausten alentaminen 58 milj. eurolla.
- Arvio ei huomioi sosiaaliturvarahastoihin kohdistuvien säästöjen kanavointiratkaisua, jonka arvioidaan lisäävän kuntien verotuloja ja vähentävän kuntatyöntekijöiden maksurasitusta yht. n. 90 milj. eurolla v. 2025.

Nostoja vuoden 2025 talousarvioesityksen säästöistä

- Hyvinvointialueiden tehtävä- ja asiakasmaksumuutokset (mm. hoitotakuun väljentäminen): -290 milj. euroa
- Varsinainen kehitysyhteistyö: -135 milj. euroa (hallitusohjelma sekä lisätoimet)
- Ammatillinen koulutus: -100 milj. eurolla (valtion osuus 42,6 milj. euroa).
 - Lisäksi osana valtionavustussäästöä ammatillisen koulutuksen rahoitusta vähennetään 20 milj. euroa.
- Valtionhallinnon toimintamenot: - 274 milj. euroa (ks. erillinen dia)
- Valtionavustukset: n. -153 milj. euroa
- Business Finlandin Visit Finland –toiminto -2 milj. euroa
- Business Finlandin innovaatiotoimintaan kohdennetut tuet -20 milj. euroa

Nostoja vuoden 2025 talousarvioesityksestä

- Energia
 - Puhtaan energian kärkihankkeisiin 140 milj. euron valtuus (tekniset nielut)
 - Energiatuen taso 14 milj. euroa (lisäksi käytettävissä aiemmin myönnettyä valtuutta max. 68 milj. euroa)
 - Uusiutuvan energian tuotantotuen määrä alenee 75 milj. euroa (tuen piiristä poistuvan tuulivoimakapasiteetin ja sähkön markkinahinnan kehityksen vuoksi)
- Ukraina myönnettävien vientitakuiden tappiokorvauksiin Finnveralle 100 milj. euron suostumus
- Yritysten reaaliaikataloutta edistävään Yritysten digitalous –hankkeeseen +3,3 milj. euroa
- Biotaloussektorin kasvuun, kilpailukykyyn ja kannattavuuteen kohdennetaan +10 milj. euroa elintarvikeviennin, huoltovarmuuden ja metsäsektorin arvoketjujen edistämiseen

Nostoja turvallisuuspanostuksista

- NATO-liitännäiset uudet panostukset 70 milj. euroa.
- Poliisille poliisimäärän lisäämiseen 17,5 milj. euroa, katujengi- ja nuorisorikollisuuden torjuntaan 6 milj. euroa ja koulupoliisitoimintaan 2 milj. euroa.
- Rajavartiolaitoksen materiaalihankintoihin 6 milj. euroa.
- Vankiloiden turvatekniikan uusimiseen 6,45 milj. euroa.
- Lisäksi lisäpanostuksia ampumarata-avustuksiin 1 milj. euroa, pelastusopistolle ja –koululle 1 milj. euroa ja kriisinhallintaveteraanien vertaistukeen 0,25 milj. euroa

Verotuksella vahvistetaan julkista taloutta

- Valtiolle kertyy verotuloja noin 67,3 mrd. euroa v. 2025.
- Kokonaisveroaste nousee hieman v. 2025 hallituksen sopeutustoimien seurauksena. Se ei kuitenkaan nouse edelliseen vaalikauteen verrattuna.
- Hallituksen keväällä 2024 linjaamat verosopeutustoimet vahvistavat julkista taloutta vuonna 2025 noin 1,4 mrd. euroa.

Poimintoja vuonna 2025 voimaan tulevista veropäätöksistä

Ansiotulo- ja yritysverotus	Arvonlisäverotus	Valmiste- ja liikenteen verotus
Ansiotuloveroperusteiden indeksitarkistus lukuun ottamatta kahta ylintä tuloluokkaa	Yleisen ALV- ja vakuutusmaksuverokannan korottaminen 1.9.2024 alkaen 24 % → 25,5 %	Tupakkaveron korotus, virvoitusjuomaveron korotus
Työtulovähennyksen kasvattaminen pieni- ja keskituloisia painottaen, työtulovähennyksen lapsikorotuksen käyttöönotto	Makeisten arvonlisäverokannan korotus 1.6.2025 alkaen 14 % → 25,5 %	Ajoneuvoveron perusveron alennus, sähköautojen ja lataushybridien ajoneuvoverotuksen korotus
Eläketulovähennyksen sekä kotitalousvähennyksen supistaminen	Siirretään 10 % ALV-kantaan kuuluvat tuotteet ja palvelut (pl. sanoma- ja aikakauslehdet) 14 % kantaan. Huom! Yleisradio Oy:n ALV-kanta päättämättä.	Väylämaksujen palauttaminen täysimääräiseksi
Työnantajan koulutusvähennyksen poistaminen	ALV:n alarajahuojennuksen poisto ja vähäisen toiminnan alarajan korotus	